

Byla C-308/09**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. balandžio 15 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. vasario 14 d.

Kasatorė:

Consiliul Concurenței

Kita kasacinio proceso šalis:

Whiteland Import Export SRL

Pagrindinės bylos dalykas

Consiliul Concurenței (Konkurencijos institucija, Rumunija) pateiktas kasacinis skundas *Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal Secția de contaries administrativ și fiskali* (Aukštojo Kasacinio Teisingumo Teismo administracinių ir mokestinių ginčų skyrius, Rumunija; toliau – Aukštasis Teismas) dėl *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) sprendimo civilinėje byloje, kuriuo buvo patenkintas *Whiteland Import Export SRL* pateiktas administracinis skundas ir panaikintas 2014 m. balandžio 14 d. Konkurencijos institucijos sprendimas Nr. 13, kiek jis susijęs su skundą pateikusia bendrove.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Vadovaujantis SESV 267 straipsniu, prašoma išaiškinti ESS 4 straipsnio 3 dalį ir SESV 101 straipsnį, kad būtų galima nustatyti, ar šias nuostatas atitinka tokios nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias senaties termino eiga nutraukiama tiktai

oficialiu veiksniu, kuriuo pradamas antikonkurencinės veiklos tyrimas, bet ne paskesniais veiksmais, atliktais vykdant šią procedūrą.

Prejudicinis klausimas

Ar ESS 4 straipsnio 3 dalį ir SESV 101 straipsnį reikia aiškinti taip pagal juos valstybių narių teismai privalo nacionalinės teisės normas, kuriomis reglamentuojamas Konkurencijos institucijos teisės skirti administracines nuobaudas senaties terminas, aiškinti pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 25 straipsnio 3 dalį ir draudžiama nacionalinės teisės nuostatas aiškinti taip, kad senaties termino eigą nutraukiančiu veiksniu laikomas tik formalus veiksmas, kuriuo pradamas antikonkurencinės veiklos tyrimas, o vėlesni veiksmai, kurių imamasi tokiam tyrimui atlikti, nėra laikomi senaties termino eigą nutraukiančiais veiksmais?

Sąjungos teisės nuostatos, kuriomis remiamasi

ESS 4 straipsnio 3 dalis ir SESV 101 straipsnio 1 dalis

2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 25 straipsnis

Nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis remiamasi

Legea concurenței nr. 21/1996 (Konkurencijos įstatymas Nr. 21/1996), pakartotinai paskelbto *Monitorul Oficial*, 2005 m. rugpjūčio 16 d., I dalis, Nr. 742, (faktinių aplinkybių susiklostymo metu galiojusi redakcija) 5 straipsnio 1 dalis ir 58 bei 59 straipsniai. Be to, tos pačios nuostatos išdėstytos ir redakcijoje, galiojusioje sprendimo, vėliau apskūsto apeliacine tvarka, priėmimo dieną (į jas atsižvelgė bylą iš esmės nagrinėjęs teismas) – iš dalies pakeitus įstatymą ir jį paskelbus *Monitorul Oficial al României*, (2014 m. balandžio 3 d., I dalis, Nr. 240) minėtos nuostatos išdėstytos 5 straipsnio 1 dalyje ir 61 bei 62 straipsniuose, taip pat jos įtvirtintos dabartinės redakcijos, kuri įsigaliojo po to, kai buvo priimtas bylą iš esmės nagrinėjusio teismo sprendimas, iš dalies pakeitus įstatymą ir pakartotinai jį paskelbus *Monitorul Oficial al României* (2016 m. vasario 29 d., I dalis, Nr. 153), 5 straipsnio 1 dalyje ir 63 bei 64 straipsniuose. Minėtame 5 straipsnyje, *inter alia*, yra nustatytas draudimas įmonėms sudaryti susitarimus, kurių tikslas arba poveikis yra konkurencijos Rumunijos rinkoje apribojimas, sutrikdymas arba iškreipimas, visų pirma tuos, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai nustatoma pardavimo arba pirkimo kaina. Konkurencijos institucijos teisės skirti nuobaudas už tokius veiksmus, kokiais kaltinama kita kasacinio proceso šalis, senaties terminas pagal 58 straipsnio (vėliau – 61 straipsnio, dabar – 63 straipsnio) 1 dalies b punktą yra 5 metai, o šis laikotarpis pagal to paties straipsnio 2 dalį pradamas skaičiuoti nuo paskutinio antikonkurencinio veiksmo arba fakto dienos. 59 straipsnyje (dabar 62 straipsnis) iš esmės buvo nustatyta, kad

senaties termino eiga nutraukiama bet kokiais veiksmais, kurių konkurencijos institucija imasi siekdama atlikti pirminį patikrinimą arba pradėti konkretaus teisės akto pažeidimo tyrimą; tokie veiksmai konkrečiai yra prašymas suteikti informaciją, nurodymas pradėti tyrimą ir teismo proceso inicijavimas. Tame pačiame straipsnyje, kuris tapo dabartinės įstatymo redakcijos 64 straipsniu, dabar nurodyta, kad „bet kokiais veiksmais, kurių Konkurencijos institucija imasi siekdama atlikti pirminį patikrinimą arba pradėti konkretaus teisės akto pažeidimo tyrimą, nutraukia senaties termino eigą“; šie veiksmai dažniausiai būna prašymai suteikti informaciją, įsakymas pradėti tyrimą, patikrinimas ir tyrimo ataskaitos įteikimas.

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 2009 m. rugsėjo 7 d. Konkurencijos institucija *ex officio* pradėjo keturis mažmeninės prekybos maisto produktais rinkos tyrimus dėl kelių bendrovių, įskaitant kitą kasacinio proceso šalį *Whiteland Import Export SRL*.
- 2 2014 m. rugpjūčio 12 d. Konkurencijos institucija įteikė kitai kasacinio proceso šaliai tyrimo ataskaitą, o 2014 m. spalio 23 d. institucijos plenariniame posėdyje buvo surengti klausymai. 2014 m. gruodžio 9 d., atsižvelgdama į savo svarstymus, Konkurencijos institucija patvirtino sprendimo originalą ir 2015 m. balandžio 14 d. sprendime Nr. 13 nustatė, kad kita kasacinio proceso šalis kartu su keliomis įmonėmis sudarė antikonkurencinius susitarimus, kad iškraipytų konkurenciją rinkoje arba kliudytų konkuruoti, nustatydamas tiekėjų produktų pardavimo ir (arba) perpardavimo kainą ir taip pažeisdama Konkurencijos įstatymo Nr. 21/1996 5 straipsnio 1 dalį ir SESV 101 straipsnio 1 dalį, todėl skyrė jai 2 324 484 Rumunijos lėjų (RON) baudą, kuri sudarė 0,55 % jos 2013 m. apyvartos.
- 3 Kita kasacinio proceso šalis apskundė šį sprendimą *Curtea de Apel București – Secția a VIII – a de contencios administrativ și fiscal* (Bukarešto apeliacinio teismo VIII administracinių ir mokesčių bylų skyrius), prašydama panaikinti su ja susijusią šio sprendimo dalį. Kartu su kitais neteisėtumo pagrindais, kurių byla iš esmės nagrinėjęs teismas neanalizavo, kasatorė pirmiausia išdėstė prieštaravimą, susijusį su teisės skirti nuobaudą senatimi.
- 4 2016 m. sausio 19 d. sprendimu *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) nustatė, kad Konkurencijos institucijos teisės taikyti administracinę nuobaudą senaties terminas yra pasibaigęs, ir panaikino Konkurencijos institucijos 2015 m. balandžio 14 d. sprendimą Nr. 13 ta dalimi, kiek jis susijęs su [kita kasacinio proceso šalimi], ir atleido ją nuo baudos mokėjimo.
- 5 Bylą iš esmės nagrinėjęs teismas nusprendė, kad Įstatymo Nr. 21/1996 61 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyto 5 metų senaties termino eiga prasidėjo 2009 m. liepos 15 d., t. y. tą dieną, kai, remiantis Konkurencijos institucijos išvadomis, [kita kasacinio proceso šalis] atliko paskutinį antikonkurencinį

veiksma, ir kad ji buvo nutraukta 2009 m. rugsėjo 7 d., kai nurodyta pradėti tyrimą, taigi prasidėjo naujas 5 metų laikotarpis.

- 6 Bylą iš esmės nagrinėjęs teismas laikėsi nuomonės, kad Konkurencijos įstatymo Nr. 21/1996 62 straipsnio 1 dalis, pagal kurią senaties termino eiga nutraukiama „bet kokiais veiksmais, kurių Konkurencijos institucija imasi siekdama atlikti pirminį patikrinimą arba pradėti konkretaus teisės akto pažeidimo tyrimą“, turi būti aiškinami siaurai, o veiksmai, tos pačios teisės nuostatos 2 dalyje išvardyti kaip pavyzdžiai, gali būti aiškinami tikrai papildant ir pagrindžiant 1 dalį, nes negalima atsiriboti nuo teisės aktų leidėjo pateiktos senaties termino eigos nutraukimo atvejų teisinės apibrėžties. Dėl to nepripažįstama, kad senaties termino eiga gali būti nutraukta ir Konkurencijos institucijos veiksmais, atliktais jau pradėjus tyrimą.
- 7 Bylą iš esmės nagrinėjęs teismas nusprendė, kad Reglamento (EB) Nr. 1/2003 25 straipsnis negali būti taikomas, nes jis susijęs tik su atvejais, kai Komisija pradeda tyrimą.
- 8 *Curtea de Apel* (Apeliacinis teismas) nustatė, kad senaties terminas baigėsi 2014 m. rugsėjo 7 d., todėl tuo metu, kai buvo priimtas 2014 m. gruodžio 9 d. nutarimas ir 2015 m. balandžio 14 d. sprendimas, kasatorės teisės skirti nuobaudą senaties terminas buvo pasibaigęs.
- 9 Atsižvelgiant į tai, kad byla iš esmės nagrinėjęs teismas neteisingai darė prielaidą, kad paskutinio *Whiteland Import Export SRL* antikonkurencinio veiksmo data yra 2009 m. liepos 15 d., o ne 2009 m. gruodžio 31 d., ir neteisingai aiškino Įstatymo Nr. 21/1996 nuostatas dėl senaties termino eigos nutraukimo, Konkurencijos institucija apskundė *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 10 Konkurencijos institucijos teigimu, senaties termino eigą nutraukiantys veiksmai yra bet kokios procesinės priemonės, kurių imtasi pažeidimui nustatyti, todėl nurodymas pradėti tyrimą nėra paskutinis veiksmas, kuriuo nutraukiama senaties termino eiga. Įstatymo 62 straipsnio 1 dalyje vartojama formuluotė „siekiant pradėti tyrimą“ negali būti suprantama taip, kad ji reiškia tik nurodymą pradėti tyrimą, nes omenyje turimas tikras teisės aktų pažeidimo tyrimas, o veiksmai, kuriais nutraukiamas senaties termino eiga, šio įstatymo 62 straipsnio 2 dalyje yra išvardyti kaip pavyzdžiai, o ne siekiant pateikti baigtinį sąrašą; tokį teiginį galima įrodyti tuo, kad prieš šių veiksmų sąrašą 62 straipsnio 2 dalyje yra įrašytas žodis „daugiausia“.
- 11 Todėl aiškinimas, kad nurodymas pradėti tyrimą yra paskutinis veiksmas, kuriuo nutraukiama senaties termino eiga, lemia nevienodą atitinkamų nacionalinės ir ES teisės nuostatų taikymą. Jeigu Europos Komisija pati būtų nagrinėjusi aptariamą SESV 101 straipsnio pažeidimą, senaties termino eigos nutraukimui būtų taikomas

Reglamento (EB) Nr. 1/2003 25 straipsnis, pagal kurį senaties termino eigą nutraukiantys veiksmai yra veiksmai, kurių imamasi pažeidimui nustatyti.

- 12 Todėl Konkurencijos institucija paprašė nacionalinio teismo pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kuris turėtų būti priimtinas, nes siekiant Sutarties tikslų reikia, kad Sąjungos teisės normos būtų taikomos veiksmingai ir kad jų poveikis visoje Sąjungos teritorijoje būtų vienodas.
- 13 Jos nuomone, *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) pateiktu nacionalinės teisės nuostatų dėl teisės skirti nuobaudas už konkurencijos teisės pažeidimus senaties išaiškinimu užkertamas kelias veiksmingai taikyti Sutarties nuostatas konkurencijos klausimais.
- 14 Be to, pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą būtų naudinga ir dėl to, kad, priėmus 2015 m. balandžio 14 d. sprendimą Nr. 13, *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) buvo pateikta nagrinėti dešimt bylų, iš kurių penkiose buvo nustatyta, kad baigėsi teisės taikyti nuobaudą senaties terminas, o kitose penkiose sprendimas, dėl kurio paduotas apeliacinis skundas, buvo patvirtintas.
- 15 Bendrovė *Whiteland Import Export SRL* mano, kad Reglamento (EB) Nr. 1/2003 25 straipsnis taikomas tik tuo atveju, kai Komisija skiria nuobaudas pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, o ne tuo atveju, kai nuobaudas skiria nacionalinės konkurencijos institucijos. Todėl prašymas pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą turi būti atmestas, nes jis susijęs su tam tikrų nacionalinės teisės, o ne Sąjungos teisės nuostatų aiškinimu. Be to, tos nacionalinės nuostatos yra ne materialinės teisės normos, kurios gali būti tam tikru mastu suderintos Sąjungos lygmeniu, o veikiau procesinės teisės normos, kurios priskiriamos tik nacionalinės teisės taikymo sričiai.
- 16 Pasak kitos kasacinio proceso šalies, tai, kad Reglamente (EB) Nr. 1/2003 nėra numatytos nuobaudos, kurias nacionalinė konkurencijos institucija galėtų taikyti pagal SESV 101 straipsnį, yra valstybių narių procesinės autonomijos principo išraiška.
- 17 Kalbant apie nuobaudas, šiuo metu nereikėtų nacionalinės teisės nuostatų suderinti su Sąjungos nuostatomis, nes nacionalinės konkurencijos institucijos veikia remdamosi tik vidaus teisės aktuose nustatytais taisyklėmis.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad sprendimas dėl [kasacinio] skundo turėtų būti laikomas galutiniu sprendimu, nes pagal nacionalinę teisę jis negali būti skundžiamas.
- 19 Šis teismas mano, kad nagrinėjant skundą reikės galutinai nustatyti, ar nagrinėjamu atveju Konkurencijos įstatymo Nr. 21/1996 61 ir 62 straipsniai turėtų

būti taikomi taip, kaip nurodė bylą iš esmės nagrinėjęs teismas, t. y. kad 61 straipsnyje nustatytas senaties termino eiga nutraukiama bet kokiais veiksmais, kurių konkurencijos institucija imasi siekdama atlikti pirminį patikrinimą arba pradėti konkretaus teisės akto pažeidimo tyrimą, ar tie straipsniai turėtų būti taikomi, atsižvelgiant ir į ESS 4 straipsnio 3 dalies ir SESV 101 straipsnio 1 dalies išaiškinimą, vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 1/2003 25 straipsnio 3 dalies nuostatomis, pagal kurias senaties termino eiga nutraukiama bet kokiais veiksmais, kurių imamasi siekiant nustatyti pažeidimą arba už jį nubausti.

- 20 Reglamente (EB) Nr. 1/2003 nėra aiškiai nustatyti nei senaties terminai, taikomi valstybių narių konkurencijos institucijų skiriamoms nuobaudoms, susijusioms su jų atliekamais tyrimais, nei tokių terminų nutraukimo sąlygos; tik, kiek tai susiję su Komisijos įgaliojimams taikomų senaties terminų eigos nutraukimu, šio reglamento 25 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad senaties termino eiga nutraukiama bet koku valstybės narės konkurencijos institucijos veiksmu, atliktu siekiant nustatyti pažeidimą arba už jį nubausti.
- 21 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal procesinės autonomijos principą valstybės narės gali laisvai reglamentuoti nacionalinių konkurencijos institucijų taikomoms sankcijoms galiojančių senaties terminų aspektus.
- 22 Tačiau, paeiliui pacitavęs ESS 4 straipsnio 3 dalį, Reglamento Nr. 1/2003 1, 8 ir 11 konstatuojamąsias dalis, 2009 m. birželio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo X, C-429/07, 20–22 punktus, Reglamento Nr. 1/2003 35 straipsnio 1 dalį ir 2011 m. birželio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pfleiderer*, C-360/09, 19–24 punktus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad valstybių narių nustatytais procesinėmis taisyklėmis negalima trukdyti siekti Reglamento Nr. 1/2003 tikslo užtikrinti, kad konkurencijos institucijos veiksmingai taikytų SESV 101 ir 102 straipsnius, ir kad Komisijos, nacionalinių konkurencijos institucijų ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo mechanizmai patenka į bendro lojalaus bendradarbiavimo principo taikymo sritį.
- 23 Aukštasis Teismas pažymi, kad aptariamais 61 ir 62 straipsniais (buvę 58 ir 59 straipsniai) į įstatymą Nr. 21/1996 buvo įtraukti *Ordonanță de urgență Guvernului nr. 121/2003* (Dekretas įstatymas Nr. 121/2003), siekiant, kaip nurodyta jo preambulėje, įgyvendinti Sąjungos *acquis* konkurencijos srityje ir preliminariai užbaigti derybas dėl konkurencijos politikos skyriaus. Tų straipsnių nuostatose dėl senaties termino eigos nutraukimo nurodyta, kad ji nutraukiama bet kuriuo Konkurencijos institucijos veiksmu, kuriuo siekiama atlikti išankstinį patikrinimą ar pradėti tyrimą, nors Sąjungos teisės normose nurodomas bet koks Komisijos ar valstybės narės konkurencijos institucijos veiksmas, kuriuo siekiama nustatyti pažeidimą arba už jį nubausti.
- 24 Atsižvelgdamas į šias aplinkybes Aukštasis Teismas pažymi, kad, priėmus sprendimą, dėl kurio paduotas apeliacinis skundas, aptariamo įstatymo 61 ir 62 straipsniai buvo iš dalies pakeisti *Ordonță de urgență Guvernului Nr. 31/2015*

(Dekretas įstatymas Nr. 31/2015) ir kad pastarajame straipsnyje, ilgainiui tapusiame 64 straipsniu, teigiama, kad „senaties termino eiga nutraukiama bet kokiais veiksmais, kurių konkurencijos institucija imasi siekdama atlikti pirminį patikrinimą arba pradėti konkretaus teisės akto pažeidimo tyrimą“. Šio dekreto įstatymo aiškinamojoje dalyje nurodyta, kad pakeitimai buvo reikalingi, nes „reikėjo skubos tvarka nacionaliniu lygmeniu sukurti reglamentavimo sistemą, užtikrinančią, kad būtų visiškai vykdomi Konkurencijos institucijos įsipareigojimai Europos Komisijai ir nacionalinėms konkurencijos institucijoms, nustatyti Tarybos reglamente (EB) Nr. 1/2003“, o dėl 61 straipsnio ir 62 straipsnio pakeitimų ir papildymų buvo pažymėta, kad jie „atlieka tam tikrą vaidmenį vengiant painiavos, susijusios su Konkurencijos institucijos teisei skirti sankcijas taikoma senatimi“.

- 25 Nacionalinės teisės nuostatų, susijusių su senaties termino eigos nutraukimu pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 nuostatas dėl Komisijos įgaliojimų, aiškinimo klausimas yra dar svarbesnis dėl to, kad, remiantis Reglamento (EB) Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalimi, Komisijai pradėjus sprendimo priėmimo procedūrą, valstybių narių konkurencijos institucijos netenka kompetencijos taikyti Sutarties 101 ir 102 straipsnius, net jei valstybės narės konkurencijos institucija jau yra pradėjusi tokį procesą, ir, remiantis to reglamento 25 straipsnio 3 dalimi, bet koks Komisijos ar valstybės narės konkurencijos institucijos veiksmas, atliktas pažeidimo tyrimo ar bylos tikslais, nutraukia vienkartinės ar periodinės baudos skyrimo senaties termino eiga.
- 26 Dėl bylų iš esmės nagrinėjusio teismo pateikto siauro išaiškinimo konkurencijos taisyklės gali būti taikomos skirtingai atsižvelgiant į tai, ar tyrimą inicijavo Komisija, ar nacionalinė konkurencijos institucija.
- 27 Primindamas skirtingą šios srities bylas iš esmės nagrinėjančių teismų jurisprudenciją ir darydamas išvadą, kad yra tenkinamos SESV 267 straipsnyje ir Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo reikalavimų nustatytos sąlygos, Aukštasis Teismas pažymi, kad kyla klausimas, ar nacionalinis teismas gali nacionalinės teisės normą aiškinti pažodžiui, ar, kai konkurencijos institucija taiko sankciją pagal SESV 101 straipsnį, remdamasi ESS 4 straipsnio 3 dalimi privalo nacionalinei teisei suteikti platesnę reikšmę nei aiški iš teisės aktų leidėjo pateiktos formuluotės; toks aiškinimas atitiktų Reglamento (EB) Nr. 1/2003 25 straipsnio 3 dalies nuostatas.